

Razne reči.

— **Odlikovanja.** Presvetli cesar je podelil gališkemu namestniku grofu Badeniju veliki križ Leopoldovega reda in imenoval deželnega maršala kneza Sanguszka in načelnika poljskega kluba viteza Javorskega tajnima svétnikoma.

— **Odlikovanje.** Presvetli cesar je podelil sodnemu slugi v Velikih Laščah Jožefu Andresu o priliki njegovega umirovljenja srebrni križec za zasluge.

— Presvetli cesar je odlikoval gospoda župnika na Brezovici Janeza Potočnika z zlatim zaslužnim križem s króno.

— Oba sina nadvojvode Josipa sta bila dne 31. julija v veliki nevarnosti. Ko sta šla namreč zvečer iz kopališča, udarila je strela. Nadvojvoda Josip Avgust je padel na tla, nadvojvoda Ladislav pa ob drevo. Po sreči sta se oba le malo poškodovala.

— Gospod deželni predsednik baron Winkler se je vrnil minoli ponedeljek iz kopeli v Laškem Trgu ter zopet prevzel vodstvo deželne vlade.

— Za deželnega glavarja vojvodine Kranjske imenovan je gospod deželni odbornik Oton Detela.

— Izstopil je iz državne službe c. kr. sodni pristav gospod Brumen, ki je bil nedavno premeščen iz Slov. Bistrice v Lož. Gospod Brumen se bode posvetil odvetništvu in je v ta namen vstopil v pisarno gospoda dr. Vrečka v Celji.

— **Letno poročilo I. mestne petrazredne deške ljudske šole v Ljubljani.** Na tej šoli podučevalo je s katehetom 8 učiteljev. Učencev bilo je koncem šolskega leta 423. Od teh je stanovalo v Ljubljani 371 in zunaj Ljubljane pa 52. S to šolo v zvezi je obrtna pripravljalo šolo, katero je obiskovalo do konec šolskega leta 118 obrtnih učencev. Poučevalo se je v tej šoli v dveh oddelkih po pet tedenskih ur. Razven tega so se podučevali rokodelčiči ob nedeljah v verstvu od 2. do 3. ure popoldne.

— **Letno poročilo II. mestne petrazredne deške ljudske šole v Ljubljani za šolsko leto 1890/91.** Na tej šoli je podučeval v tem šolskem letu 1 nadučitelj ter ob enem vaditelj, 1 učitelj veronauka, 7 stalnih učiteljev in 2 nadomestna učitelja. Učencev je pa bilo do konec leta 558. Ukovino je plačevalo na tej šoli celo 80, pol 33, nič pa 445. Na pripravljalnici za obrtno šolo je bilo 119 učencev.

— **C. kr. višja realka v Ljubljani.** V šolskem poročilu za leto 1890/91 je priobčil gospod profesor Fran Levec jako zanimiv spis o turških napadih na Kranjsko in v Istro. Podučevalo je z ravnateljem vred 19 učnih sil. Vstopilo je učencev v šolo 394 in ostali do konec leta 357 in sicer javnih 355, privatista pa 2. Po narodnosti je bilo 170 Nemcev, 162 Slovencev, 12 Italijanov, 5 Hrvatov, 4 Čehi in 1 Poljak. Zrelostni izpit delalo jih je 21, od katerih je ga eden naredil z odliko, 17 pa dobro.

— **C. in kr. državno vojno ministerstvo** je odredilo, da bodo dobivali vojaki uže leta 1892. vsak drugi dan po 30 gr. jušne konzerve za zajutek. Imeli bodo torej en dan zajutek kot doslej, drugi dan pa jušno konservo.

— **C. kr. kmetijska družba kranjska** je v pomoč tajaštvu nastavila začasno gospoda Fr. Štuparja, ki je dovršil kmetijsko šolo in bil suplent na deželni kmetijski šoli v Grmu.

— **Č. gospod Jarnej Babnik**, župnik na Dobrovi pri Ljubljani, je nevarno zbolel.

— **Veselica slovenskih abiturijentov**, ki je bila v prostorih Ljubljanske čitalnice minoli ponedeljek, obnesla se v vsakem obziru prav dobro. Lepo ubrano petje močnega pevskega zbora je ugajalo splošno, poseben užitek pa je bilo igranje na tamburico hrvaskih abiturijentov mnogobrojnemu odličnemu občinstvu. Gospod Finžgar, Ljubljanski abiturijent je s svojim izvrstno govornim govorom v vezani besedi provzročil veliko navdušenje in odobravanje med poslušalci. Pri veselici so bili zbrani abiturijenti iz raznih slovenskih pokrajin, posebno obilno so bili pa zastopani Zagrebški abiturijenti.

— **Nevarni cigani.** V nekem gozdiči blizo Dobrove pri Črnučah so se utaborili uže 24. julija cigani, ki so bili oboroženi z revolverji, s puškami in nožmi, ter nadlegovali ondotne in bližnje prebivalce. Dva izmed njih, Gregor in Alojzij Breščak, sta se grozila dne 26. julija nad otrokom baron Lichtenbergovega pristavnika Jakopa Cotmana. Ko jih je ta zaradi tega oštel, zapretila stamu z revolverjem. Moral je bežati v hlev, cigana pa za njim ter bi gotovo ulomila po sili vrata, da niso ravno v tem hipu prišli drugi ljudje in ju preplašili. Vse to se je povedalo žendarmerijskemu stražmeštru, ki je patroliral tam okoli. Stražmešter je začel takoj zasledovati cigane, in glej! na cesti, ki pelje v Trzin, pride mu v pest Gregor Breščak. Ali izmuzne se mu iz rok ter zbeži v bližnjo hosto, kjer se bliskoma obrne proti lovečemu ga žendarmu ter pomeri nanj z revolverjem. Stražmešter, spoznavši nevarnost, se ustavi, pomeri tudi s puško na cigana, izproži, ali ga slučajno ne zadene. V tem se pa izgubi cigan, stražmešter ga ni nikjer mogel najti.

— **Gad je pičil** te dni devetletnega dečka Jožefa Gasparinija, ko je bral jagode. Dečku je otekel kmalu ves život, ter je po strašnih bolečinah umrl uže drugi dan. Hitra zdravniška pomoč bi bila morebiti otela dečku življenje, ali v Bohinjski Bistrici ni zdravnika, do Bleda je pa precej daleč.

— **Češka razstava.** Za rojstveni dan cesarjev se napravljajo v češki razstavi velikanske priprave.

— **Slovenci in Hrvatje v Pragi.** Dne 4. t. m. zvečer se je pripeljalo v Prago okolo 500 Slovencev in Hrvatov. Pred kolodvorom se je zbralo na tisoče naroda, a oficijalen vzprejem je bil prepovedan. Med došlimi je bilo kakih 60 učiteljev in učiteljic, ki se udeleže shoda, ki bode te dni v Pragi. Načelnik učiteljskega razstav-

nega odbora je goste drugi dan, ko so prišla v razstavo, srčno pozdravil. Pri obedu v razstavi je napil načelnik razstavnega odbora došlim gostom, v imenu Slovencev odgovarjala sta gg. Gogola in dr. Gregorin. Zvečer je bila na čast gostom opera „Liboša“.

— Pri dopolnilni volitvi v nadelništvo zavarovalnice zoper delavske nezgode za Trst, Primorje, Kranjsko in Dalmacijo v Trstu dne 18. julija t. l. so bili izvoljeni za zastopnike podjetnikov gg.: V. Tönnies, Filip Zupančič, Valentin Krisper, J. B. Huszak, Iv. Scalmanini, Andrej Milautz; za zastopnike delavcev pa gg.: K. Cozzi, Fran Kalmus, Karol Rüting, Maks Samahsa in Fran Lehner.

— Na vinarski, sadjarski in poljedelski šoli v Grmu pri Novem Mestu razpisanih je do 1. septembra 1891. l. 5 deželnih ustanov, do katerih imajo pravico sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov, kateri pa morajo biti najmanj 16 let stari, krepkega telesa in čvrstega zdravja. — Učenci z deželnimi ustanovami dobe v tej šoli stanovanje, hrano in pouk brezplačno, za obleko si pa morajo sami skrbeti. Prošnjam, kolikovanim s kolkom 50 kr., priložiti je rojstni list, spričevalo dovršene ljudske ali obiskovane srednje šole, zdravniško potrdilo o čvrstem telesu in trdnem zdravju in župnijsko spričevalo o lepem vedenju. Prošnjam za vzprejem proti plačilu priložiti je ubožni list ali obvezno pismo starišev, oziroma varuha, zaradi vzdrževanja učenca.

— Prodaja sodavode je prost obrt. C. kr. ministerstvo za notranje reči je odločilo sporazumno s c. kr. ministerstvom za trgovino, da je prodaja sodavode, ako se tudi meša s sadnim sokom ali limonado i. t. d., prost obrt ter da se ne sme prištevati k onim gostilničarskim in krčmarskim obrtom, za katere je treba po smislu § 15. točka 15 in § 16. obrtnega reda dopustila ali koncesije.

— Za okrajne šolske nadzornike so bili imenovani: Za nemške ljudske šole v Kočevskem okraji gospod Wolsegger, profesor na Kočevski gimnaziji, za slovenske in nemško-slovenske ljudske šole v istem okraji gosp. Luka Pintar, profesor na Novomeški gimnaziji, za nemške mestne ljudske šole v Ljubljani gospod Julij Wallner, profesor na viši Ljubljanski gimnaziji, in za ljudske šole v Radovljiškem okraji gosp. Frančišek Levec, profesor na viši realki v Ljubljani.

— † Umrl je minoli teden na Vrhniki gospod Fran Kotnik v 21. letu svoje dobe. Pokojnik je bil sin pokojnega Frana Kotnika, posestnika in tovarnarja na Vrhniki. Rajnik je bil vrl in iskren narodnjak in, četudi še mlad, jako priljubljen in spoštovan od vseh, ki so ga poznali. Med drugimi ustanovami volil je tudi eno za 1000 gld. za revne slovenske dijake na tukajšnji realki.

— Uvažanje prevojenega mesa na Nemško in pa zdravstvena spričevala. Trgovska in obrtniška zbornica v Lvovu je naprosila visoko c. k. ministerstvo za trgovino, naj bi izposlovalo pri nemški vladi, da bi bila odpravljena dozda predpisana zdravstvena spričevala pri

poštnih pošiljativah prevojenega mesa na Nemško. Vsled tega je odredila nemška vlada, da se smejo uvažati odslej male pošiljatve prevojenega mesa na Nemško tudi brez pridejanih jim spričeval o njih izvirlu le tedaj, ako se dokaže s fakturami, z voznimi listi, z dopisnicami ali pa sploh na kak drug verodostojen način, da ne izvirajo dotične pošiljatve iz Amerike. To odredbo je c. kr. poštno in brzojavno vodstvo v Trstu naznanilo tukajšnji trgovski in obrtniški zbornici z dopisom z dne 23. julija 1891. l. št. 16.035 vsled ukaza visokega c. k. ministerstva za trgovino z dne 9. julija 1891. št. 25.273.

— Tatvina. V torek minolega tedna je ukradel nekdo posestniku Ivanu Jenku na Pivki v Kranjskem okraji knjižico kranjske hranilnice št. 180.110, vredno 42 gld., dva tolarja in več dvajsetic. Drugi dan je pa neki 15leten deček na poti iz Šiške proti Ljubljani, izročil knjižico neki znani krušarici, da bi šla z njo po denar. Predno jej je pa izročil deček knjižico, pravil jej je neki okolo 40 let star človek, na videz kmečkega stanu, da je deček sirota brez starišev ter da je ravnokar dobil malo dedščine. Ko je spravljal deček za knjižico prejeti denar v mošno, videla je krušarica v njej tudi dva tolarja.

— Toča. Okolo Gorice in po Istri je dne 30. julija razsajal vihar ter padala debela toča, ki je uničila mnogo pridelkov.

— Letošnja žitna letina. Na Ogrskem ne bode letos dobre letine za žito, posebno pa ne za pšenico. Še slabša letina bode pa na Ruskem, kjer po nekaterih krajih uže danes preti ljudem huda lakota. V Ameriki bode prav bogata žitna žetev, posebno so pa pridelali mnogo pšenice, ki so jo začeli že močno izvažati v Evropo, tako da se ni bati draginje.

— Ponarejanje kave. Dr. van Hamel Roos priobčuje v listu „Monatsblatt gegen Verfälschungen“ raznotere novosti o ponarejanju kave, med njimi tudi te le. Do zdaj so ponarejali kavo iz testa, v katero je bilo zavite nekoliko zmlate kave. Tej slepariji se je pa prišlo kmalu na sled. Zato so postali ponarejalci bolj prekanjeni. Ponarejanje kave je v zadnjem času storilo velikanski napredek. Zdaj namreč ne ponerejajo zrnja, ono ostane, samo nekoliko bolj črno je od pristnega kavnega zrnja, ter mu, ako je gledaš skozi povekšalnik, popolnoma nedostaje onih oljnatih kroglic, ki so vedno v pristnem zrnju. Kemična preiskava je namreč pokazala, da kavno zrnje najpoprej spečejo ter pri tej priliki izvlečejo iz njega na jako umeten način vso oljnato vsebino, iz katere napravljajo potem kavni ekstrakt. Ko se je to zgodilo, denejo zrnje spet peč ter ga pobarvajo z neko sladkorjevo povlako. Ta sleparija je še prav nova ter jo bode treba zasledovati z vso previdnostjo.

— Strašna nesreča na morji. Iz San Franciska se poroča, da je trčil japonski parobrod „Tamaemaru“, ki je vozil 320 delavcev, dne 12. julija, ko se je vračal iz Suta v Hakodote, tako nesrečno ob parobrod „Migo-

shimacu“, da se je potopil in je z njim potonilo tudi 260 delavcev.

— Dne 31. julija je pripeljal prvi posebni vlak z Bolgarskega nad 150 bolgarskih gostov v Prago. K pozdravu se je zbrala velika množica naroda. Vsebina oficijalnih govorov pri pozdravu je bila posvečena bolj gospodarskemu pomenu češke razstave nego političnemu.

— Ob otvoritvi železniške proge Sarajevo-Konjica minoli teden piše „Fremdenblatt“ prilično tako le: Bosna je storila te dni spet važen korak na potu svojega uspešnega razvitka. Dovršila se je zveza med Sarajevom in jadranskim morjem. Proga med Sarajevom in Konjico ni dolga, meri le 60 kilometrov, ali je važna. Iz Konjice dalje pelje uže druga železnica po skalnatem hercegovskem svetu do Mostara in od tod v Metkovič do širokega zaliya Narente, katera se izliva v jadransko morje. Potemtakem je Bosni odprta pot do morja ter jej tako omogočena svetovna trgovina. Ali pretežavna je bila ta zveza. Svet je bil jako neugoden. Da se je omogočil prehod čez gorovje, katerega slame je podobno Semerinskemu, napraviti se je morala železnica z zobatimi železnimi palicami (Zahnstangenbahn), kakeršne ni še dosihdob v mornarhiji ter se bode enaka gradila šele zdaj na progi Eisenerz - Vordernberg. V gospodarskem pogledu napredujejo zasedene dežele očividno, o čemer pričajo železnice. Železniška proga Bosna je dala v letu 1890. 4 % čistega dohodka, isto tako tudi proga Doboj - Tuzla., Sarajevska tramvaj pa 13 %. Izvoz oglja, lesa in pa rud se je pomnožil izdatno. Po novi progi do Metkoviča se bode pa posebno izvažalo sadje in vino. Otvoritev te proge pa kaže, kako Avstro-Ogrska razumeva svoj poklic v zasedenih deželah. Ko je poveril cesar upravo Bosne in Hercegovine Kallayu, merile so vse železniške proge komaj 161 kilometrov, a še te so bile nepopolne in nedodelane, zdaj pa merijo železniške proge uže 615 kilometrov brez raznih rudarskih prog. Te železnice vežejo glavno mesto Sarajevo z ene strani z Budimpešto-Dunajem, z druge pa z morjem. „Vaterland“ pa meni, da imajo Ogrji več povoda, veselite se nove proge, nego prebivalci tostranske državne polovice, ter da se nekako preveč skrbi za zvezo zasedenih dežel z Ogrsko, ki donša k skupnim stroškom le 30 %, za zvezo tostranske polovice, ki plačuje 70 % skupnih stroškov, pa se prav nič ne stori.

— Božkanje psov je nevarno. Te dni je umrlo v nekem kraju ob Renu mlado dekletce po strašnih mukah, ne da bi spoznali zdravniki bolezen. Šele pri sekciji se je dokazalo, da je imelo dekletce v možganih pasje črve, ki jih je dobilo v glavo najbrže malo prej, ko se je igralo z lovskim psom.

— Mednarodna glasbena in gledališka razstava na Dunaji leta 1892. Pod pokroviteljstvom Nj. c. kr. Viso-

kosti gospoda nadvojvode Karola Ludovika bode v ruti v c. kr. praterji in po bližnjih vrtilah leta 1892. mednarodna glasbena in gledališka razstava od 7. maja do 9. oktobra 1892. leta. Vzored tej razstavi bode: A. Životopisne znamenitosti. B. Glasba, in sicer: I. Instrumenti, II. grafično zapisovanje glasbe, III. glasbeno slovstvo in glasbeni pouk. C. Gledališče, in sicer: I. Gledališke zgradbe, II. pripomočki gledaliških predstav; III. slike o gledaliških predstavah, IV. vsakovrstna dramatična dela, V. dramaturgija, kritika in gledališko slovstvo. D. Zanimive narodopisne reči zgoraj omenjenih kategorij. Z razstavo vred bodo tudi glasbene in gledališke predstave sploh, posebno pa z ozirom na zgodovinske narodne narodopisne razmere. Oglasnice za pošiljatve v strokovno kakor tudi v posebno obrtno razstavo se dobivajo ali neposredno pri komisiji za mednarodno glasbeno in gledališko razstavo na Dunaji I., Echenbachgasse, ali pa tudi po posredovanji trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Štev. 5908.

Naznanilo.

Zaradi glavnega snaženja uradnih prostorov ostane deželna blagajna Kranjska od 12. do vštetega dne 14. avgusta t. l. strankinem prometu zaprta.

Deželni odbor Vojvodine Kranjske

V Ljubljani dne 7. avgusta 1891 l.

V Postojinski jami

priredi se dne 15. avgusta t. l. ob 3. uri popoldne izvenredna veselica z električno razsvetljavo, kakor o binkoštih vsakega leta.

Vstopnina za osebo 1 gld. Otroci pod 10. letom so vstopnine prosti. (3—3)

Budimpeštanske tržne cene z dne 29. julija 1891.

Pšenica gld. 10.45 do 10.90, rž gld. 8.65 do 8.85., ječme 6. do 6.400, oves (novi) 5.60 do 5.75.

Kurzi na Dunajski borzi dne 30. julija.

Papirna renta	gld.	92.45.
Srebrna „	„	92.45.
Zlata „	„	111.60.
Marcijeva renta	„	102.30.
Napoleondori (20 frankov)	„	9.39 ¹ / ₂ .
C. kr. cekini	„	5.59.
Nemške marke	„	57.92. ¹